

Држава и интеграциони процеси

Величина државе, компактност територије и облик
владавине

Јелена Томић
наставница географије

Државна граница

- **Државна граница** је замишљена вертикална раван која се замишљеном граничном линијом простира по Земљиној површини и одваја копнени, водени, ваздушни и подземни простор државе.
- Државне границе се целом дужином исцртавају само на картама.

Гранична ознака

Гранични прелаз

Природне и вештачке границе

■ Природне границе-дуж река и планина.

■ Вештачке границе-праволинијске, дуж упоредника и меридијана.

Шпанија-Француска
Пиринејске планине

Србија-Румунија
река Дунав

Египат-Судан
22. упоредник

Примери државних граница у свету

- **Етничке** границе-раздвајају простор на коме живе различити народи;
- **Неетичке** границе-раздвајају простор тако да један народ живи у две или више држава.
- **Потпуно** или **делимично затворена** граница;
- **Потпуно** или **делимично отворена** (пасошка или царинска контрола) граница.

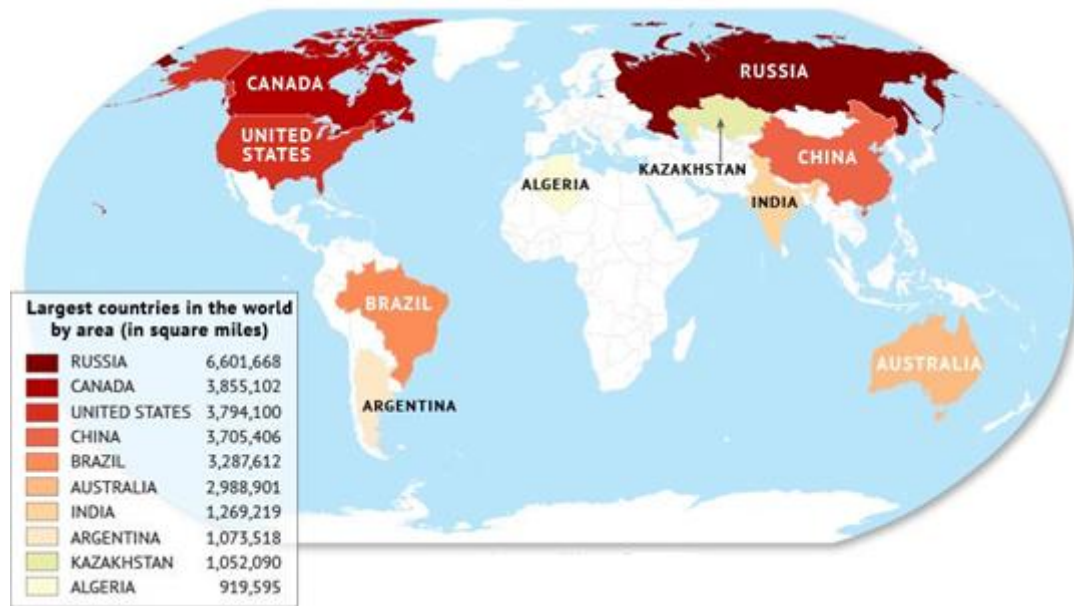
Европска унија има отворене границе за државе чланице

Подела држава према величини територије

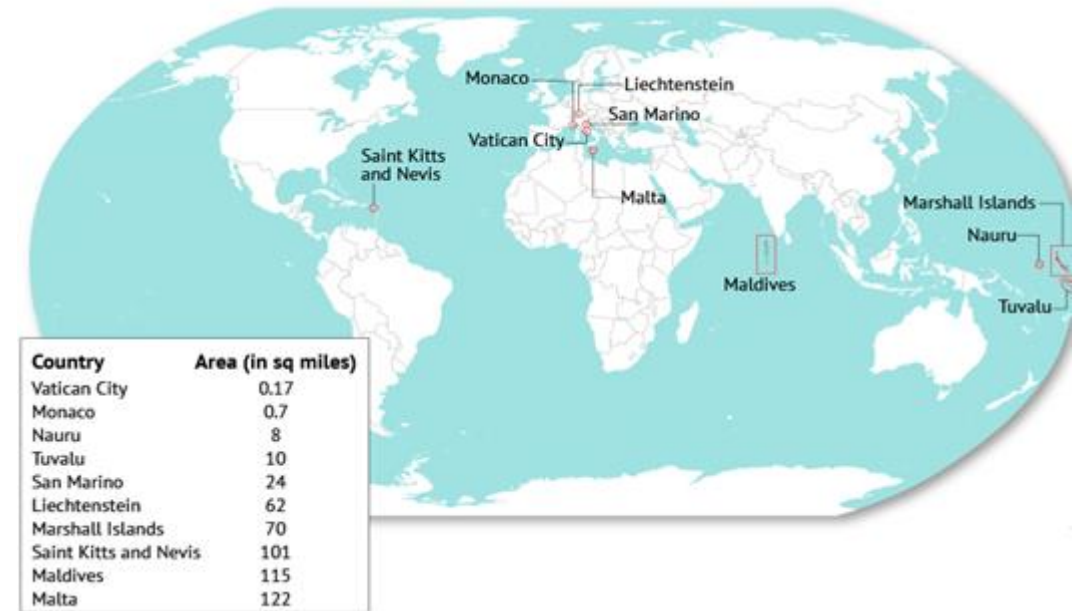

<p>гигантске преко 3 милиона km² Русија, Канада, Кина, САД, Бразил, Аустралија, Индија</p>	<p>велике од 1-3 милиона km² Аргентина, Казахстан, Алжир, ДР Конго, Мексико</p>	<p>средње од 100 000-1 милион km² Француска, Шпанија, Пољска, Немачка, Венецуела, Тајланд</p>	<p>мале од 5 000-100 000 km² Србија, Португалија, Холандија, Јужна Кореја, Панама</p>	<p>патуљасте (микро) до 5 000 km² Ватикан, Монако, Науру, Сан Марино, Лихтенштајн</p>

Подела држава према величини територије

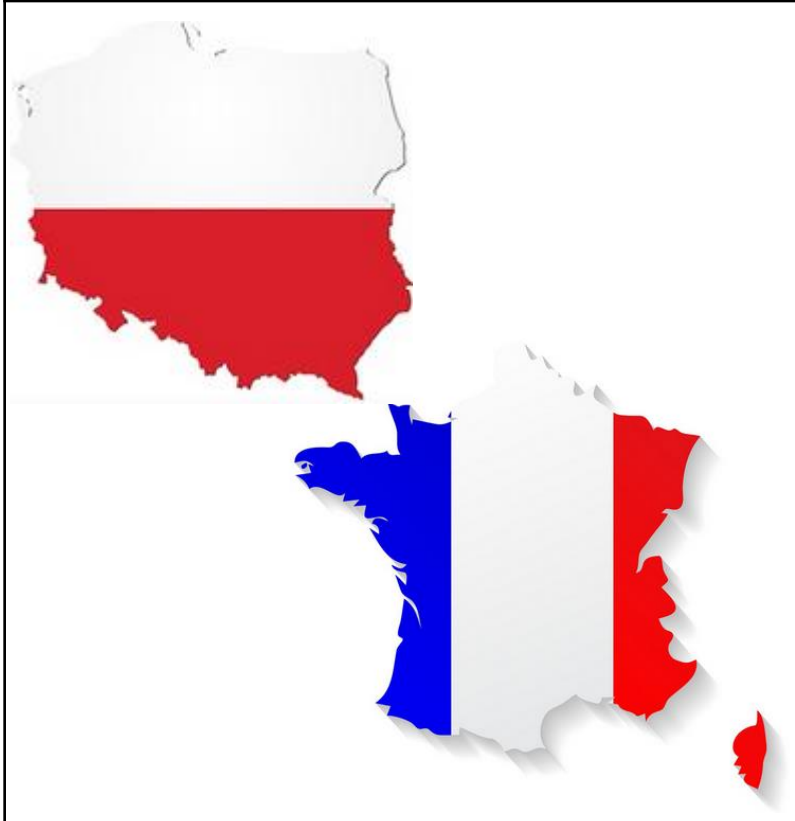

Десет највећих држава света према величини територије

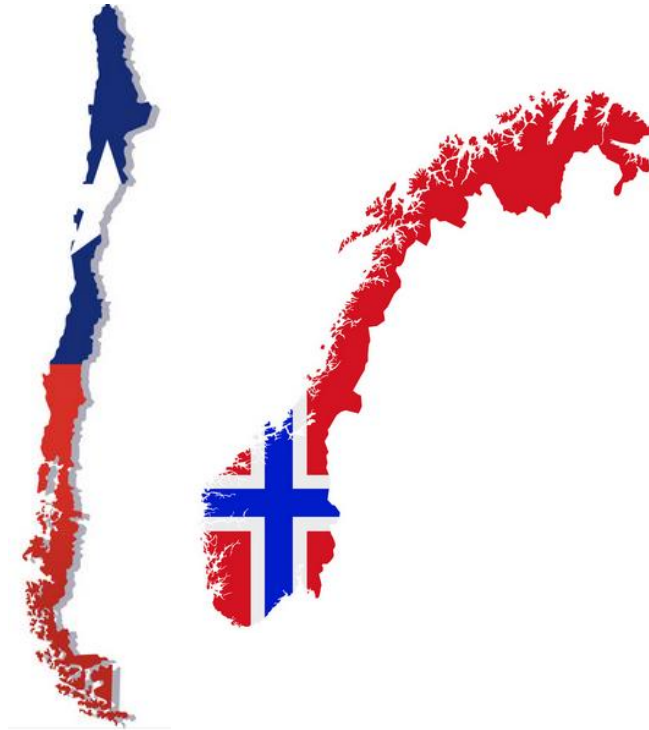
Десет најмањих држава света према величини територије

Подела држава према облику територије

Компактне

Облик им сличан геометријској фигури (круг, троугао, квадрат).

Издужене

Дужина им је већа од ширине.

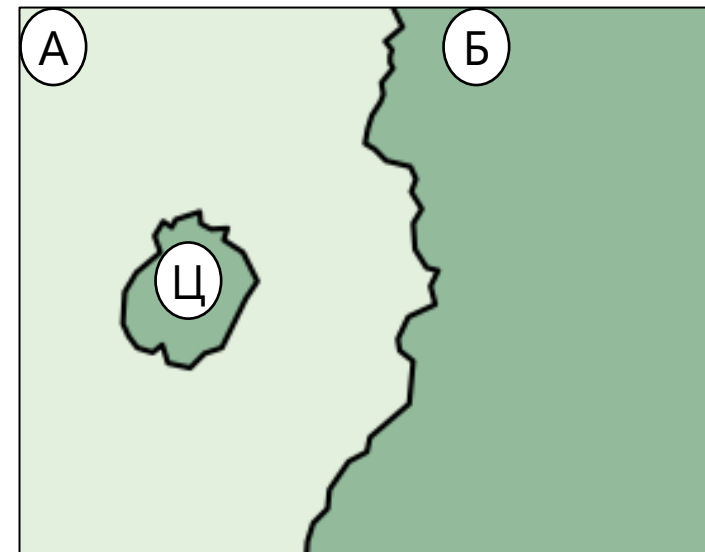
Подељене

Састоје се из више раздвојених делова.

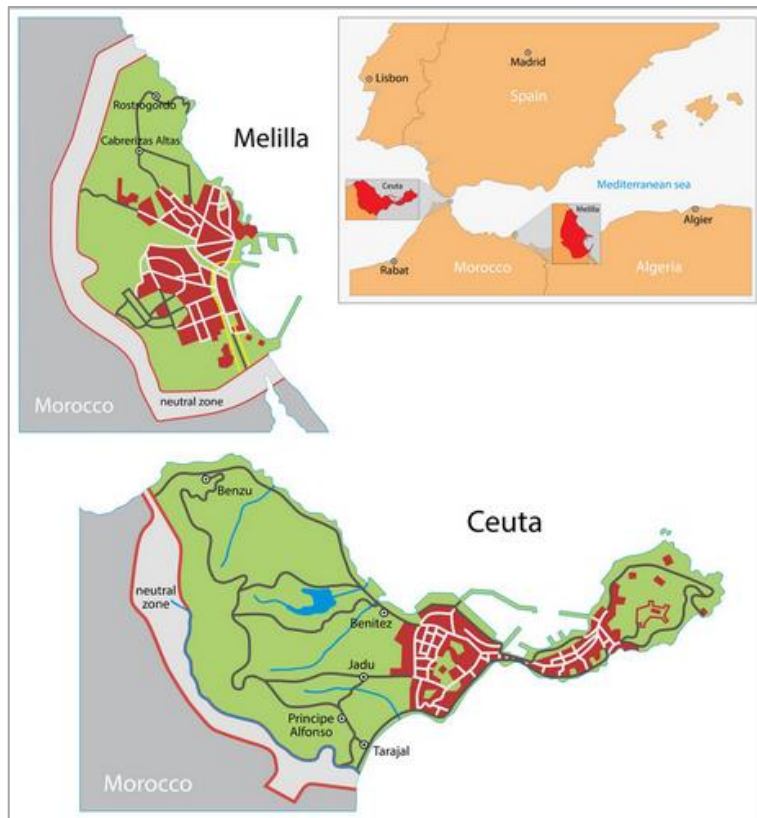

- **Ексклава** је део територије неке државе који је од матичне одвојен територијом неке друге државе.
- За државу која је својом територијом у потпуности окружује она је **енклава**.

- Ц је ексклава државе Б и енклава државе А.

Ексклава и енклава-примери

■ Република

- Облици власти су: председник државе, председник владе, влада и скупштина (парламент).
- Избори-пунолетни држављани бирају представнике државне власти.

■ Монархија

- Монарх влада (до краја живота), а власт се наслеђује.
- Апсолутна монархија-неограничена власт монарха (Саудијска Арабија, Катар, Куввајт).
- Парламентарна монархија-церемонијална улога монарха (Велика Британија, Шпанија).

Величина државе, компактност територије и облик владавине

- Подела држава према величини:
 - гигантске** (са површином већом од 3.000.000 km²);
 - велике** (површине од 1.000.000 до 3.000.000 km²);
 - средње** (површине од 100.000 km² до 1.000.000 km²);
 - мале** (површине од 5.000 до 100.000 km²);
 - микро државе** (површине мање од 5.000 km²).
- Према облику територије, државе могу бити:
 - компактне;**
 - издужене;**
 - подељене.**
- Енклаве – државе које су са свих страна окружене једном државом (са становишта веће државе).
- Ексклаве – државе које су са свих страна окружене једном државом (са становишта државе којој припадају).
- Према облику владавине
 - републике;**
 - монархије.**